

## **Розділ 1. Економічна теорія та історія економічної думки**

**УДК 334.012.23**

### **СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МЕРЕЖЕВИХ ПІДПРИЄМСТВ**

**Вікторів Б.В.**

аспірант, Університет «КРОК», м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна  
тел.: (067)-95-213-24, e-mail.: logobus13@gmail.com  
ORCID: 0000-0001-2101-2265, DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-8-16>

### **SOCIO-ECONOMIC ESSENCE OF NETWORK ENTERPRISES**

**Viktorov B. V.**

postgraduate student, "KROK" University, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine  
tel.: (067)-95-213-24, e-mail.: logobus13@gmail.com  
ORCID: 0000-0001-2101-2265, DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-8-16>

**Анотація.** Систематизовано основні наукові погляди на проблему трактування сутності поняття мережевого підприємства з відповідним виділенням основних сутнісних ознак, які характеризують соціально-економічну природу досліджуваного феномену. Представлене авторське трактування вказаного поняття, сформульоване з урахуванням виокремлених сутнісних ознак мережевих структур. В рамках авторського трактування зазначається, що мережеве підприємство є бізнес-структурою учасників (комерційних, некомерційних підприємств, фізичних осіб-підприємців), що функціонує на засадах інноваційності, відкритості, мобільності, використання горизонтальних та / або вертикальних зв'язків формального (неформального) співробітництва (партнерства) між сторонами, які в рамках власної спеціалізації, прийняття зобов'язань, взаємозалежності співпрацюють для досягнення спільних цілей, для чого використовують специфічні переваги, пов'язані з єдиною ресурсною базою, можливостями забезпечення синергетичного ефекту масштабу, адаптивності до умов зовнішнього середовища. Відзначено, що авторське трактування передбачає перелік таких сутнісних ознак, зокрема: ознака партнерства, «м'яка інтеграція», спільні цілі учасників, спільна ресурсна база учасників, ознака отримання економічних ефектів від мережевого підприємництва (або ознака синергізму, синергетичного ефекту), опірність впливу зовнішніх умов з боку мережевої структури, існування єдиного керівного центру функціонування мережевої підприємницької структури, мережева спеціалізація, відкритість взаємовідносин між учасниками та відкритість до змін у співпраці, високий рівень зобов'язань, які беруть на себе актори мережевого об'єднання, взаємозалежність між учасниками мережевого підприємства, ознака мобільності функціонування, ознака швидкості транзакцій, ознака інноваційності. Доведено, що дане формулювання розширює теоретичну базу за цією проблематикою, оскільки в ньому враховано найбільш поширені сутнісні ознаки мережевих підприємств.

**Ключові слова:** мережеве підприємство, сутнісні ознаки, мережева спеціалізація, підприємницька структура, спільні цілі, синергетичний ефект, інноваційність, співпраця.

Формул.: 0, рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 12

**Annotation.** The main scientific views are systematized on the problem of the interpretation of the essence of the concept of a network enterprise with the appropriate allocation of the main essential features that characterize the socio-economic nature of the phenomenon under investigation. The author's interpretation of this concept is presented, taking into account the isolated essential features of network structures. Within the framework of the author's interpretation it is indicated that the network enterprise is the business structure of the participants (commercial, non-profit enterprises, individuals-entrepreneurs), which operates on the principles of innovation, openness, mobility, the use of horizontal and / or vertical ties of formal (informal) cooperation (partnership) between the parties who, within the limits of their own specialization, acceptance of obligations, interdependence, cooperate for the achievement of common goals, for which the specific advantages are used, with a single resource base, opportunities for providing a synergistic effect of scale, adaptability to environmental conditions. It is noted that the author's interpretation includes a list of such essential features, such as: a sign of partnership, "soft integration", common goals of participants, a common resource base of participants, a sign of obtaining economic effects from network business (or a sign of synergy, synergy effect), the resistance of the influence of external conditions on the part of the network structure, the existence of a single management center for the functioning of the network business structure, network specialization,

*openness of the relationship between the participants and openness to changes in cooperation, high level of commitment undertaken by actors of the network association, interdependence between participants in a network enterprise, a sign of the mobility of functioning, a sign of the speed of transactions, a sign of innovation. It is proved that this formulation broadens the theoretical basis on this problem, since it takes into account the most common essential features of network enterprises.*

**Keywords:** *network enterprise, essential features, network specialization, business structure, common goals, synergy effect, innovation, cooperation.*

*Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 1, bibl.: 12*

**Постановка проблеми.** Глобалізаційні процеси, загострення конкурентної боротьби, зміни фінансово-економічного стану в тих або інших сферах бізнесу обумовлюють потребу пошуку нових більш досконалих економічних форм управління суб'єктами підприємництва. Мережеве підприємництво є однією з таких дієвих та результативних форм управління складними економічними системами, до яких входять під впливом інтеграційних процесів учасники, що відносяться як до супутніх, так і до однієї галузі, вони часто є різними за своїми масштабами, потенціалом. В умовах гострої конкурентної боротьби такі мережеві підприємства формуються на паритетних засадах, членство в них є добровільним, а учасники підбираються з огляду на конкурентоспроможність, унікальність на ринку, здатність до створення синергетичного ефекту, орієнтир на спільну командну роботу. Розуміння теоретико-методологічних засад розвитку мережевих суб'єктів підприємництва у міжнародному бізнесі можливе за умов системної та науково обґрунтованої оцінки їх соціально-економічної сутності та функцій. Цим аспектам дослідження і буде присвячена дана стаття.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання теоретичного обґрунтування сутності поняття «мережеве підприємство» розкрито в наукових працях. Незважаючи на достатньо масштабний обсяг досліджень за вказаною проблематикою, існує проблема систематизації наукових підходів до трактування в залежності від основних сутнісних ознак вказаного поняття.

**Формування цілей статті.** Метою даного дослідження є систематизація

наукових поглядів щодо визначення сутності поняття мережевого підприємства та визначення універсального трактування, яке б враховувало основні сутнісні ознаки.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** В рамках вивчення наукових підходів щодо зазначеної проблематики проаналізуємо основні сутнісні ознаки, які характеризують соціально-економічну природу мережевих підприємницьких структур.

Є наукові погляди стосовно формулювання сутності вказаного поняття, створені з огляду на врахування комплексу ознак або критеріїв, які характеризують широкий спектр змістовних характеристик мережевих підприємств (або мережевих підприємницьких структур).

В розрізі вказаного першого наукового підходу можна розглянути трактування, розроблене Ю. Вайлунової [2]. А саме, за твердженням авторки мережева структура є формою м'якої інтеграції суб'єктів бізнесової діяльності, основана на стійких, довготермінових виробничих, коопераційних, господарських, організаційних, інформаційних та інших формах співпраці та переважно неформальних взаємовідносинах між підприємствами, які відіграють вагомую роль в створенні бізнес-структури. Дослідниця вказує, що у цьому визначенні враховано наступні змістовні критерії, що характеризують, на її думку, сутність даного поняття. Серед таких критеріїв виділяються, зокрема:

- ознака того, що результатом взаємодії між учасниками мережі повинно стати створення бізнес-структури. Дійсно, партнерство в таких рамках характеризує діяльність бізнес-мережі;

- створення мережевих структур обумовлює розвиток так званої «м'якої

інтеграції». Термін «м'яка інтеграція», за твердженням Ю. Вайлунової [2], застосовується до інтегрального об'єднання підприємств, груп підприємств, яке передбачає збереження юридичної, господарсько-економічної самостійності. В рамках таких об'єднань створюються мережі, кластери, стратегічні альянси, асоціації тощо. При цьому, як вказує дослідниця, термін «жорстка інтеграція» пов'язаний із функціонуванням об'єднань в рамках концернів, в межах яких всі учасники втрачають юридичну самостійність. На нашу думку, вказівка на можливість використання лише «м'якої інтеграції» в рамках мережевих підприємств, є достатньо дискусійною і може застосовуватись лише до тих об'єднань, які обрали шлях юридичної, організаційно-економічної самостійності. Але є широка практика функціонування мережевих підприємств, які працюють під керівництвом єдиного центру, з підпорядкуванням спільним підприємницьким цілям, місії, стратегії розвитку. Можна відзначити, що досліджувані підприємницькі структури можуть створюватись на умовах юридичної, організаційно-економічної самостійності учасників та на основі підпорядкування структур мережі єдиному центру;

- ознака використання тих або / та інших видів інтеграційних зв'язків в рамках мережі. В контексті цієї характеристики передбачається те, що підприємницька мережа розвивається із застосуванням горизонтальних та / або вертикальних зв'язків між учасниками. Переважання вертикальної взаємодії може бути більш характерним для тих об'єднань, що функціонують на умовах підпорядкування єдиному центру управління цілями;

- ознака розвитку мережевого співробітництва між учасниками об'єднання, яке може мати як формальний, так і неформальний характер. Треба зауважити, що вказівка на можливість неформальних взаємовідносин може бути застосована більшою мірою для

мережевих структур, що функціонують на умовах юридичної, організаційно-економічної самостійності учасників. Слід відмітити, що в межах цієї ознаки деякі автори формулюють трактування досліджуваного поняття. А саме, як зазначають Х. Вютрих, А. Філіпп [3], мережеве підприємство є тимчасовим, добровільним видом об'єднання кількох, переважно, юридично незалежних учасників (інститути, підприємства, фізичні особи тощо), яке завдяки удосконаленню системи виробництва продукції (надання послуг) може забезпечити покращення благ клієнтів. Не досить зрозумілим в даному трактуванні залишається посилення на клієнтів, а не на учасників мережевої структури, але можливо автори мали на увазі підвищення споживацьких якостей, характеристики продукції (послуг), які реалізують клієнтам-споживачам мережі;

- ознака партнерства у взаємовідносинах. Наголошення на принципі дотримання партнерства, є дуже важливим, оскільки дозволяє узгоджувати спільні дії на ринку, якщо учасниками мережі є самостійні підприємства, які зайняті в одній сфері діяльності і до започаткування співпраці на мережевих умовах були конкурентами.

Можемо відмітити, що склад ознак, відповідно до яких Ю. Вайлуною [2] сформульовано власний підхід до визначення сутності досліджуваного поняття, хоча і є дещо дискусійним, але, переважно, відповідає змістовним характеристикам вказаного концепту. Безумовно, склад вказаних ознак є неповним, може розширюватись в рамках розвитку положень наукових розвідок.

Можна розглянути другий науковий підхід щодо трактування сутності поняття мережевого підприємства, визначений в розрізі ознаки партнерства, горизонтальних та вертикальних інтеграційних зв'язків між учасниками. В контексті зазначеного підходу створені такі підходи щодо трактування сутності досліджуваного поняття, а саме:

- М. Кастельс [10] стверджує, що мережева структура є системою взаємозалежних вузлів, комплексні характеристики яких залежать від напрямків конкретних мережевих структур (видів діяльності, сегментів ринку, цільового орієнтуру тощо). Вказане визначення є спрощеним, узагальнюючим, але влучно виокремлює акцент взаємозалежності, взаємодії між учасниками. Тобто, в даному випадку передбачається, що учасники не орієнтовані на створення тих або інших заходів, які б знижували конкурентні, фінансово-економічні, соціальні позиції один одного;

- Р. Патюрель [12] відмічає, що мережева структура виступає в якості мережі, яка включає зв'язки та вузли і створюється для досягнення цільових орієнтирів згідно з очікуваннями, потребами партнерів в даній сфері. Описане трактування більш деталізоване порівняно з підходом М. Кастельса, хоча окрім ознаки партнерства автор звертається додатково тільки до питання обґрунтування доцільності об'єднання, яке, на його думку, полягає в досягненні цілей. Скоріше всього, мається на увазі, досягнення спільних цілей учасників мережевого підприємницького об'єднання.

В рамках третього наукового підходу передбачено визначення сутності вказаного поняття в розрізі акценту на спільних цілях учасників. Зокрема, у розглянутому формулюванні сутності даного поняття, представленого Р. Патюрелем [12], є вказівка на цю важливу сутнісну ознаку. В рамках такого підходу можна звернутись до трактування сутності поняття мережевого підприємства, представленого А. Магомедовою [6]. А саме, за твердженням авторки, мережева структура є партнерським об'єднанням, сформованим відповідно до принципів рівності, взаємозалежності учасників, яке функціонує в цілях раціонального використання ресурсів та отримання економічних ефектів від мережевого

підприємництва. Потрібно відмітити, що дослідниця вказує на інші змістовні риси (ознаки), що характеризують мережеве підприємство, а саме:

- ознаку раціонального спільного використання ресурсів (четверту сутнісну ознаку). Зазначене посилання на цю ознаку є ґрунтовним, оскільки учасники мережевого об'єднання: користуються спільними інформаційними ресурсами; відповідно до договірних умов співпраці можуть використовувати спільні матеріальні та нематеріальні ресурси для здійснення господарської діяльності в тих обсягах та за тими ціновими параметрами, яких вони не мали, якби працювали одноособово; менш потужні учасники мережі отримують більші можливості в сфері ресурсного забезпечення завдяки вигідній співпраці з крупними партнерами. В контексті врахування вказаної сутнісної ознаки досліджуваного поняття слід розглянути його трактування, визначене В. Дмитрієвим [5]. Згідно із твердженням автора, мережева структура є підприємством (комерційним, експлуатаційним, промисловим тощо), до складу якого на контрактних засадах входять суб'єкти підприємництва, які є юридично незалежними, воно характеризується спільною інформаційною базою, необхідною для формування, реалізації комп'ютерного забезпечення життєвих циклів продукції, послуг тощо. В якості спільних ресурсів мережевого об'єднання в даному визначенні передбачено інформаційну базу. Вказане формулювання може бути дещо скориговано в бік заміни спільного комп'ютерного забезпечення на інформаційно-комунікаційне;

- ознаку отримання економічних ефектів від мережевого підприємництва (п'яту сутнісну ознаку). Ця ознака може мати іншу назву – ознаку синергізму (синергетичного ефекту) від спільної діяльності. І цей ефект має місце не тільки для економічної, але і для соціальної сфери. Зокрема, персонал структур-учасників крупних мережевих об'єднань, переважно, має більший рівень заробітної

плати, соціального забезпечення порівняно з працівниками компаній, які не входять до складу аналогічних об'єднань. Також важливим аспектом на користь ґрунтовності врахування цієї змістовної ознаки є те, що учасники мережевих структур спільно можуть здійснювати більш вагомий соціальний внесок для своєї країни, певних осіб, сфер, що потребують допомоги (діти, пенсіонери, люди з обмеженими можливостями, екологія, захист тварин тощо), аніж вони це б робили окремо.

В контексті посилання на вказаний науковий підхід, що передбачає отримання синергетичного ефекту від спільної діяльності в розрізі мережевого підприємницького об'єднання можна проаналізувати трактування, визначене О. Сущенко, Л. Буздаковим [8]. Так, за твердженням авторів, мережева структура є видом господарювання, оснований на засадах мережевої співпраці учасників, створеним у формі об'єднання їх ресурсної бази, потенціалу, компетенцій, спільності економічних інтересів, і передбачає одержання росту конкурентоспроможності та додаткових прибутків з огляду на збільшення рівня адаптивних можливостей, гнучкості управління, створенню та застосуванню спільного потенціалу учасників. Вказане формулювання, на нашу думку, окрім врахування синергетичного ефекту від мережевої співпраці також обумовлює зазначення таких окреслених вище сутнісних ознак досліджуваного поняття, як: ознака партнерства у взаємовідносинах, ознака раціонального спільного використання ресурсів.

Слід звернути увагу на визначення сутності поняття мережевої структури, створеного О. Парубець [7, с. 39] на основі врахування четвертої (ознаки раціонального спільного використання ресурсів) та п'ятої сутнісної ознаки (ознаки отримання економічних ефектів від мережевого підприємництва). Як вказує авторка, мережева структура є спільнотою учасників, що співпрацюють на підставі мережевої взаємодії, воно

представлено комплексом різнорівневих взаємозв'язків, які створюються на рівні суб'єктів певної та супутніх галузей, передбачає їх спільне функціонування, орієнтоване на виконання задач в умовах змінюваних зовнішніх умов, здійснення яких може бути ефективним лише завдяки об'єднанню ресурсного потенціалу, інформації, знань, досвіду всіх партнерів мережі. Потрібно зауважити, що дослідниця, окрім виділення двох окреслених сутнісних ознак вказує на опірність впливу зовнішніх умов з боку мережевої структури. Ця характеристика, на нашу думку, може виступати у якості шостої ознаки сутності поняття мережевої структури, яка особливо актуальна в сучасних умовах розвитку певних галузей, економіки на національному, міжнародному рівнях тощо.

Слід відмітити науковий підхід до трактування, створений в контексті сьомої сутнісної ознаки вказаного поняття, пов'язаної з посиланням на існування координаційного центру діяльності мережевої підприємницької структури. В даному напрямку можна розглянути формулювання вказаного поняття, визначене С. Джонсом, С. Боргатті, В. Хестерлі [11]. Відповідно до визначення авторів, мережева структура передбачає наявність обраного, структурованого, стійкого кола автономних учасників (в тому числі неприбуткових агенцій), задіяних в процесі створення послуг, товарів на засадах безстрокових, неформальних контрактів, спільна діяльність яких сприяє адаптації до змінюваних, непередбачуваних обставин, умов зовнішнього середовища, координування та захисту здійснення угод щодо купівлі-продажу. В рамках представленого визначення досліджуваного поняття автори посилаються на координування спільних дій, заходів щодо просування, збуту товарів, послуг в умовах трансформацій середовища. Потрібно відзначити, що хоча дослідники і припускають можливість неформальної, юридично автономної співпраці, але все ж зазначають, що це

співробітництво повинно координуватись. Відповідно, можна зробити висновок, що учасники таких об'єднань чітко визначають єдині стратегії, цілі розвитку та дотримуються їх. Це, в свою чергу, підкреслює обґрунтованість нашої вказівки на третю сутнісну ознаку, що характеризує мережеві підприємства, а саме, існування спільних цілей учасників таких об'єднань. Також у поданому трактуванні враховано шосту сутнісну ознаку, а саме, опірність впливу зовнішніх умов з боку мережевої структури. Це підкреслюється авторами при акцентуванні уваги на тому, що спільна діяльність учасників мережевої структури сприяє адаптації до змінюваних, непередбачуваних обставин, умов зовнішнього середовища тощо.

Вивчення наукових підходів [4], практики функціонування мережевих організацій дозволяє відмітити ще восьму важливу сутнісну ознаку, що характеризує досліджуване поняття, а саме, мережеву спеціалізацію. Ця характеристика визначається в якості переваги функціонування таких об'єднань, вона передбачає відсутність дублювання процесів, функцій, раціональну концентрацію структурних учасників (підприємств, інших типів учасників) на завданнях, які відповідають їх компетенціям. Відповідно, в таких умовах знаходять своє застосування суб'єкти, орієнтовані на вузькопрофільну, часто ексклюзивну діяльність. Також зазначене дозволяє вирішувати соціальну проблему, пов'язану з працевлаштуванням кадрів, що мають професії вузького профілю. Враховуючи вищевказане, слід відзначити, що зростання кількості таких мережевих об'єднань сприяє вирішенню не тільки фінансово-економічних, ринкових цілей учасників мереж, але і позитивно впливає на соціальну сферу, пов'язану із розвитком працевлаштування громадян.

В процесі вивчення наукових матеріалів [1] було встановлено три додаткові сутнісні ознаки мережевих підприємницьких структур, які відображають їх економічну природу.

Зокрема, виділено: дев'яту сутнісну ознаку, що передбачає відкритість взаємовідносин між учасниками та відкритість до змін у співпраці; десяту, пов'язану з високим рівнем зобов'язань, які беруть на себе актори мережевого об'єднання, на відміну від учасників певних бюрократичних структур, зокрема, відділів, підрозділів крупних компаній, підрядників, в рамках яких учасники намагаються уникати високої відповідальності, що впливає на проблеми якості, її оцінку; одинадцяту, яка передбачає існування взаємозалежності між учасниками мережевого підприємства. В рамках вказаних сутнісних ознак можемо розглянути підхід В. Акулова, М. Рудакова [1] до проблеми визначення ключових особливостей мережевих структур. А саме, за твердженням авторів, серед них слід виокремлювати:

- ознаку високого ступеню гнучкості, яка дає змогу мережевій підприємницькій структурі адаптувати власні заходи та дії у відповідності до умов, тенденцій змін зовнішнього середовища. Вказане характеризує, виділену нами вище, шосту сутнісну ознаку, пов'язану з опірністю впливу зовнішніх умов з боку мережевої структури;

- ознаку відкритої, взаємовигідної атмосфери, яка сприяє стимулювання діяльності всіх учасників мережевого об'єднання, порівняно з умовами бюрократичного внутрішньо фірмового клімату, який, переважно, обумовлює гальмування ефективної співпраці. Також вказана сутнісна ознака може характеризуватись як відкритість мережевої структури до змін за всіма напрямками функціонування. Це визначена нами дев'ята сутнісна ознака, яка характеризує відкритість взаємовідносин всередині мережевої підприємницької структури;

- ознаку високого рівня зобов'язань учасників, яка характеризується тим, що вказані суб'єкти беруть на себе велику відповідальність за виконання завдань в рамках домовленостей, які, призведуть до спільних цілей. При цьому, як справедливо

відмічають В. Акулов, М. Рудаков [1], в умовах функціонування бюрократичних структур учасники взаємодії прагнуть мінімізувати власну відповідальність, і це, іноді, обумовлює виникнення браку, неякісного сервісу, що в кінцевому рахунку впливає на загальну ефективність функціонування. Охарактеризована ознака відповідає десятій сутнісній ознаці, представленій нами як прийняття учасниками мережевого об'єднання на себе високого рівня зобов'язань для найкращої реалізації спільних цілей;

- ознаку взаємозалежності між суб'єктами мережевої структури (окреслена нами одинадцята сутнісна ознака організацій досліджуваної категорії). Висока взаємозалежність учасників мережевих підприємницьких структур, з одного боку, є загрозовим аспектом, який може спричинити у разі певних ситуацій (неочікуваний вихід одного з партнерів з об'єднання; втрата внутрішнього потенціалу одного з учасників, який обумовлює погіршення технологій, якості, конкурентоспроможності продукції, послуг мережевого об'єднання в цілому; зрада та продаж комерційних таємниць, технологій конкурентам) негативні наслідки для всього об'єднання, окремих учасників, але, з іншого боку, така взаємозалежність нівелюється специфічними можливостями та перспективами, яких не мають підприємства, що працюють на ринку без участі в різних інтеграційних підприємствах тощо. Усунення негативних наслідків та загроз, пов'язаних з високою взаємозалежністю учасників мережевих підприємницьких об'єднань, потрібно планувати на стратегічному рівні й реалізовувати як на координаційному рівні (якщо такий є), так і на рівні структурних підприємств. Важливо визначити таку модель співпраці, в рамках якої: кожен учасник буде працювати в межах своїх компетенцій, не втручаючись до внутрішніх справ партнерів; механізм співробітництва може функціонувати незалежно від заміни учасників на таких,

які мають схожий організаційно-економічний, технологічний, ресурсний потенціал.

На підставі вивчення наукових праць нами було виділено ще деякі сутнісні ознаки, які характеризують економічну природу мережевих підприємницьких структур, зокрема

- ознака мобільності функціонування, яка передбачає адаптивне реагування на зміни в середовищі з відповідним швидким створенням оптимальним варіантів поведінки, впровадженням розроблених заходів;

- ознака швидкості транзакцій, пов'язана тим, що підприємницькі об'єднання такого типу W здатні більш швидко проводити операції, в тому числі фінансового характеру, що обумовлено існуванням додаткових можливостей через спільну діяльність;

- ознака інноваційності в рамках всіх аспектів та напрямків розвитку, в тому числі в розрізі: комунікацій на рівні учасників, персоналу; використання новітніх технологій, які може створити або придбати таке об'єднання через достатньо широкі можливості у порівнянні з підприємствами, які не володіють таким потенціалом.

Керуючись основними науковими підходами щодо визначення сутності поняття «мережеві підприємства», виділення основних сутнісних ознак (табл. 1) цих суб'єктів бізнесу нами було здійснено спробу формулювання сутності досліджуваного поняття.

А саме, мережеве підприємство є бізнес-структурою учасників (комерційних, некомерційних підприємств, фізичних осіб-підприємців), що функціонує на засадах інноваційності, відкритості, мобільності, використання горизонтальних та / або вертикальних зв'язків формального (неформального) співробітництва (партнерства) між сторонами, які в рамках власної спеціалізації, прийняття зобов'язань, взаємозалежності співпрацюють для досягнення спільних цілей, для чого використовують специфічні переваги,

пов'язані з єдиною ресурсною базою, можливостями забезпечення синергетичного ефекту масштабу, адаптивності до умов зовнішнього середовища. Наукова новизна представленого трактування полягає в

тому, що в ньому враховано найбільш комплексний набір сутнісних ознак, що визначають соціально-економічну природу мережових підприємств в умовах розвитку наукової думки, становлення даних суб'єктів.

Таблиця 1

**Сутнісні ознаки мережових підприємств**

Сутнісні ознаки мережових підприємств	
→	Ознака партнерства
→	«М'яка інтеграція»
→	Спільні цілі учасників
→	Спільна ресурсна база учасників
→	Ознака отримання економічних ефектів від мережового підприємництва (або ознака синергізму, синергетичного ефекту)
→	Опірність впливу зовнішніх умов з боку мережової структури
→	Існування єдиного керівного центру функціонування мережової підприємницької структури
→	Мережева спеціалізація
→	Відкритість взаємовідносин між учасниками та відкритість до змін у співпраці
→	Високий рівень зобов'язань, які беруть на себе актори мережового об'єднання
→	Взаємозалежність між учасниками мережового підприємства
→	Ознака мобільності функціонування
→	Ознака швидкості транзакцій
→	Ознака інноваційності

Джерело: авторська розробка

**Висновки.** В дослідженні було систематизовано основні наукові погляди на проблему трактування сутності поняття мережового підприємства. З огляду на систематизовані сутнісні ознаки, функції мережових структур було представлено авторське трактування вказаного поняття. Доведено, що дане формулювання розширює теоретичну базу за цією проблематикою, оскільки в ньому враховано найбільш поширені сутнісні ознаки мережових підприємств.

**Література:**

1. Акулов В. Б., Рудаков М. Н. Теория организации. Петрозаводск : ПетрГУ, 2002. 142 с.
2. Вайлунова Ю. Г. Сетевые структуры и их роль в повышении конкурентоспособности предприятий. *Экономика и банки*. 2014. № 2. С. 53-60
3. Вютрих Х. А., Филипп А. Ф. Виртуализация как возможный путь развития управления. *Проблемы теории и практики управления*. 1999. № 5. С. 45-49.

4. Дзядук Т. В. Переваги та негативні ефекти формування мережових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 10. С. 36-38
5. Дмитриев В. И. CALS как снова проектирования виртуальных предприятий. *Автоматизация проектированиш*. 1997. № 5. С. 14-17.
6. Магомедова А. М. Передумови розвитку мережових структур у національній економіці. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2012. Вип. 27. С. 375-379.
7. Парубець О. М. Дослідження сутності мережових об'єднань транспорту як економічної категорії. *Технологический аудит и резервы производства*. 2016. № 1/3(27). С. 37-40.
8. Суценко О. А., Буздаков Л. М. Розвиток управління мережевими формами взаємодії бізнес-структур. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2011. № 3(39). С. 52–56.
9. Чепурда Л. М. Дослідження ефективності функціонування мережових структур не виробничої сфери обслуговування. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 2. С. 175-179.
10. Castells M. *The Information Age: Economy, Society and Culture Volume 1: The Rise of the Network Society*. Oxford: Wiley Blackwell. 2010. 520 p.



11. Jones C., Hesterly W. S., Borgatty S. P. A general theory of network governance: exchange conditions and social mechanisms. *Academy of Management Review*. 1997. № 22(4). pp. 911-945.

12. Paturel R., Vallerand J. Essai d'élaboration d'une méthodologie de développement stratégique d'une organisation-réseau. *Economies et Sociétés - Sciences de Gestion*. 1999. № 26-27. pp. 121-143

**Reference:**

1. Akulov, V. B. Rudakov, M. N. (2002) *Teoriya organizatsii* [Organization Theory]. Petrozavodsk, PetrGU, Russia.

2. Vaylunova, Yu. G. (2014) "Network structures and their role in improving the competitiveness of enterprises", *Ekonomika i banki*, 2, 53-60.

3. Vyutrikh, Kh. A. Filipp, A. F. (1999). "Virtualization as a possible way of management development". *Problemy teorii i praktiki upravleniya*, 5, 45-49.

4. Dziaduk, T. V. (2010) "Benefits and Negative Effects of Networking Companies", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 10, 36-38. [in Ukrainian]

5. Dmitriyev, V. I. (1997). "CALs how again designing virtual enterprises", *Avtomatizatsiya proektirovaniy*, 5, 14-17.

6. Mahomedova, A. M. (2012). "Prerequisites for the development of network structures in the

national economy", *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, 27, 375-379.

7. Parubets, O. M. (2016). "Investigation of the essence of network associations of transport as an economic category", *Tekhnologicheskyy audit i rezervy proizvodstva*, 1/3(27), 37-40.

8. Sushchenko, O. A., Buzdakov, L. M. (2011) "Development of management of network forms of interaction of business structures" *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnystva*, 3(39), 52-56.

9. Chepurda, L. M. (2015) "Investigation of the efficiency of the functioning of the network structures of the non-productive sphere of service", *Biznes-Inform*, 2, 175-179.

10. Castells, M. (2010) *The Information Age: Economy, Society and Culture Volume 1: The Rise of the Network Society*. Oxford: Wiley Blackwell.

11. Jones, C. Hesterly, W. S. Borgatty, S. P. (1997) A general theory of network governance: exchange conditions and social mechanisms. *Academy of Management Review*, 22(4), 911-945.

12. Paturel, R., Vallerand, J. (1999) Essai d'élaboration d'une méthodologie de développement stratégique d'une organisation-réseau. *Economies et Sociétés - Sciences de Gestion*, 26-27, 121-143.

**Стаття надійшла до редакції 20.05.2019 р.**